

Disputatio juridica inauguralis de societate

<https://hdl.handle.net/1874/342128>

DISPUTATIO JURIDICA
INAUGURALIS,
DE

SOCIETATE,

Q U A M,
FAVENTE DEO TER OPT. MAX.

Ex Auctoritate Magnifici Rectoris,

D. M. JOANNIS LUYTS,

Philosophiæ Doctoris, ejusdemque Facultatis in Inclytâ Academiâ
Ultrajectinâ Professoris Ordinarii,

N E C N O N

Amplissimi Senatus Academici consensu, Nobilissimæque

Facultatis JURIDICÆ Decreto,

PRO GRADU DOCTORATUS,

Summisque in UTROQUE JURE honoribus & Privi-
legiis ritè, ac legitime consequendis,

Eruditorum Ex amini subjicit

GUILIELMUS POTTEY, Mediob. Zeland.

A. D. 6. Julii, hora locoque solitis.

TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officina FRANCISCI HALMA, Academiae
Typographi, clō Ioc LXXXVIII.

Amplissimo, Gravissimo, Spectatissimo
V I R O,

D. D. HERMANNO POTTEY,
Illustrium ac Præpotent. Zelandiæ Ordinum a Re-
publ. Mediob. ad Cameram Rationum Dele-
gato meritissimo. Parenti suo, nunquam non ve-
nerando.

NEC NON

D. D. ENOCHO POTTEY, J. U. D.
Et Advocato celeberrimo, Fratri suo germano,
unico, omni amore prosequendo.

UT ET

D. D. JOANNI à BOCHOVEN, J. U. D.
Coram. Curia Hollandiæ, Causarum Patrono In-
defesso, eruditissimo, & nomine Illustrium, ac
Præpot. Ordinum Generalium ad Rem Armamen-
tariam Delegato, ex affinitate fratri suo per dilecto.

*Hæc studiorum suorum Primitias, sacras
esse vult*

G. POTTEY,

Auct. & Resp.

DISPUTATIO JURIDICA

INAUGURALIS,

DE

SOCIETATE.

CAPUT I.

Societas, latinis sæpe idem est, quod confortium; Sic Collegia Societates vocantur *l. 1. ff. quod cujusque universit. l. 3. §. 4. ff. de bonor. poss.* etiam aliquando matrimonium, Societas vite appellatur in *l. 1. ff. de act. rer. amot.* ita Græcis Κοινωνία vocatur Theoph. ad Inst. h. t. & in *l. 3. §. 1. communio*, uti in *l. 31. 53. ff. pr. h. t.* Proprie Societas dicitur contrahi, & inchoari. Qui vero contraxerunt, Socii sunt, quia communi consensu aliquid possident, ita *communium prædiorum dominos*, socios appellat *l. 19. & l. 34. ff. de servit. rustic.* & quia hic contractus initium suum, ex amicitia contrahentium sumpsisse videtur, ideo a Juris Consulto in *l. 3. ff. de J. & J. cognatio naturalis* vocatur hominum illa societas. Sed quoniam

4 DISPUTATIO JURIDICA

scopus noster tantum spectat ad ipsum Societatis contractum, ita describere pergimus.

CAPUT II.

Societas est contractus juris gentium, nominatus, bonæ fidei, consensu constans, quo rei, vel operæ communio contrahitur, ad participandum lucrum, & damnum. Hunc contractum celebrare omnes possunt, qui se aliis, & alios sibi obligare queunt. In hoc contractu requiri, Primo bonam fidem, nullus est, qui dubitat, nec enim aliunde dicta sunt bonæ fidei judicia, quam quod bonam fidem maxime desiderent, nec eam tantum, quæ dolo opponitur, & quam in omnibus contractibus desiderari certum est *l. 4. C. de oblig. & action.* Sed eam quoque, quæ æquitati potissimum innititur *l. 31. ff. deposit.* In contractu vero societatis, ea non tantum adesse debet, sed etiam exuberare *l. 3. C. hoc tit.* quia jus habet fraternitatis *l. 63. ff. h. t.*

Secundo in societate desideratur consensus, nec interest, quomodo exprimat, an verbis, an rebus, an litteris; dummodo de consensu tantum constet, veluti, si duo eandem rem communiter, & simul emerint, & non expressim inter eos convenierit, ut res communicetur, tacito quodam consensu, contracta dicitur societas *l. 2. C. h. t.* unde, si unus pretium rei emptæ solverit, id iudicio societatis recuperabit pro parte dimidia.

Tertio in hunc contractum venit rei, vel operæ communio; rei autem appellatio, generalis est, quia continet omnia, quæ in patrimonio sunt, vel extra patrimonium, & ad omnem contractum, causasque & jura pertinet. *l. 5. & l. 23. de verbor. significat;* quæ res & operæ, tamen debent esse honestæ, nam *in honestarum rerum, nulla est societas l. 57. ff. h. t.* unde, quæ delicto, vi, furto, aut latrocinio, ab uno sociorum parta sunt, aut ob pecuniam amissa, inter socios non fiunt communia *l. 52. §. 17. ff. h. t.*

Quarto, scopus hujus contractus, est participatio lucris, & damni.

I N A U G U R A L I S. §

damni; nam nemo sanæ mentis, aliter contraxisse videtur, quam ut lucrum, & damnum simul communicet; quia *secundum naturam est, commoda cujusque eum sequi, quem sequuntur incommoda* l. 10. ff. de R. J. quamvis aliquando contingere possit, ut unus solus damnum sentiat, cæteri vero lucrum participant, de quibus plenius infra.

C A P U T I I I.

O Missis illis, videamus, quomodo contrahatur societas; nempe, illa contrahitur vel *pure*, vel sub *conditione* l. 1. ff. pro soc. & l. 75. ff. eod. Si vero quis roget quare veteres hac de re dubitarint, & quid opus fuerit nova constitutione, in l. pen. C. h. t. cum omnes contractus consensuales, diem & conditionem recipiant? Respondet Cujacius J. C. ideo dubitasse veteres, quod scilicet, societas dominium transferat l. 1. in fin. & l. 2. ff. h. t. fingitur intervenisse tacita mancipatio & traditio; quæ tamen conditionem respuit. l. 77. ff. de R. J. Sed placuit Justiniano, ut Societas sub conditione possit contrahi, & ut voluntas, legitime contrahentium, omnimodo conservetur, quia contractus ex conventionem vim suam accipit. d. l. pen. C. h. t.

Deinde, Societas vel est *perpetua*, vel *temporalis*; illa durat, quam diu vivunt socii, sive contrahentis, & si eorum voluntas integra maneat l. 5. C. h. t. hæc vero ita dicitur, quando ad certum tempus est contracta; & eo lapsò extinguitur etiam ante mortem l. 1. ff. h. t. in æternum autem nulla Societatis est coitio l. 70. ff. eod. quia excederet vitam contrahentium: sed, quando dicimus in perpetuum, nihil aliud intelligimus, quam cursum humanæ vitæ; uti patet ex l. 1. ff. h. t.

C A P U T I V.

Distinguitur Societas in *publicam* & *privatam*: publicam constituit natura inter omnes homines, estque nihil aliud, quam naturalis

6 DISPUTATIO JURIDICA

ralis omnium hominum cognatio *l. 3. ff. de Just. & Jur.* vel etiam in specie publica dicitur Societas, quando duo, aut plures, communiter conduxere rem publicam, veluti vectigalia, & id genus alia. Privata est iterum vel *universalis*, quæ est omnium bonorum, vel *particularis*, quæ est unius alicujus negotiationis, ut puta aut olei, aut vini, aut frumenti emendi, vendendique *pr. inst. b. t.*

CAPUT V.

Universalis omnium bonorum societas, continet generaliter omne nostrum patrimonium, & non tantum spectat bona præsentia, verum etiam futura omnia, ex quacunque causa illa acquiruntur; hoc tamen discrimine, quod præsentia, quasi tacita quadam traditione, vi conventionis, ipso jure communicantur, exceptis nominibus *l. 1. §. 1. & l. 2. & 3. pr. ff. b. t.* Futura vero non statim sunt communia, sed sunt ipsius, qui acquisivit, & judicio societatis, cogitur communicare *l. 73. & 74. ff. b. moribus*, hodie, ut refert *D. Joan. a Sande, rer. jud. l. 2. tit. 5. defn. 3.* omnium bonorum communicio inter conjuges ipso jure constituitur, nisi quod contra, pactis antenuptialicautum sit; & quod amplius est, omnia, quæ acquirunt post contractum matrimonium, veniunt etiam in communicionem, quamvis tamen cæteri socii universorum bonorum, cogantur hoc judicio, quæsitam communicare *l. 73. ff. b. t.* in tali societate, peculiare illud est, ut omne, quod necesse habet socius præstare ex quacunque obligatione, id veniat in rationem societatis. Tametsi aliquid extra causam societatis præstitum fuerit *l. 52. §. ult. ff. b. t. l. 39. §. 3. ff. fam. erisc.* & non inique, quia quodcunque ex causa lucrativa obvenit, debeat esse commune, uti etiam contrarium obtinet, quando agitur de damno, pro ut convenerit, nam magis inspicere oportet quid pactum fuerit, quia conventio & pactum dant legem contractibus. Ex communi societate etiam expendi debent sumtus studio-

studiorum l. 39. §. 3. ff. fam. erisc. verum in societate omnium bonorum sole excluduntur res feudales: quamvis non earum fructus.

Societatem omnium bonorum tacite contrahi posse, negat Glossa in l. 3. in verbo specialiter ff. h. t. fundamentum est in dicta l. 3. §. 1. ubi dicitur cum specialiter omnium bonorum societas coita est &c. probat quidem textus, expresse contrahi posse, sed non negat, etiam tacite id fieri. Sed contraria est communis D. D. sententia, ratio est, quia societas est contractus, qui celebratur consensu, l. consensu de Act. & oblig. consensus vero ut supra diximus quoquo modo declarari potest: quam sententiam etiam veriolem esse putat Fachineus, lib. 12. controver. cap. 14.

CAPUT VI.

Particularis societas describitur in pr. inst. h. t. quod sit, hujus, aut illius rei vel negotiationis communio, ut puta, equi vendendi, vel mancipiorum emendorum ac vendendorum, aut olei, aut vini, aut frumenti emendi, vendendique: alia hujus societatis exempla peti possunt ex l. 52. §. 4. & seqq. ff. h. t. ubi agitur de societate contracta in negotiatione sagaria, & argentaria, in quo genere societatis ita jus est, ut ea tantum communicanda sint, quæ ex illius negotiationis causa proveniunt, non quæ aliunde, id est ex industria personæ, vel ex fortuna D. l. 52. §. 5. ideoque, quod quisque non ex argentariæ causa, sed ex alia causa quæsierit, non ad communionem pertinebit, sed acquirentis proprium erit.

CAPUT VII.

Vidimus naturam hujus contractus, ejusque divisiones; sequitur jam, ut suo ordine, observemus Regulas quasdam circa communionem Lucri & Damni. Sed primo sciendum erit

8 DISPUTATIO JURIDICA

erit quid sit lucrum, quid damnum; lucrum nempe nihil aliud significat, quam commodum, emolumentum, & quæstum. Sic dicitur, *si quod lucrum ex emtione, venditione descendit l. 7. ff. pro soc. & lucrum quod in quæstu venit l. 13. ff. eod.* lucrum vero non intelligitur, nisi omni damno deducto, utque è contra damnum, non nisi omni lucro deducto l. 30. ff. eod. Ideoque lucrum, & damnum, sunt opposita l. 8. §. ult. ff. de eo quod cert. loc.

CAPUT VIII.

Prima regula in contractu Societatis observanda, est, ut si nihil de partibus lucri & damni convenerit, æquales sint, habita ratione collationis §. 1. *inst. de societ. & l. 29. ff. eod.* in hac regula non observatur proportio Arithmetica, sed Geometrica; nam pro Quantitate cujusque sortis, intelliguntur partes Societatis, ut qualis proportio sortis ab uno illatè, ad aliud collatè, talis etiam sit proportio lucri; quod ita intelligi debet, ut si Titius contulerit centum, Mævius vero quinquaginta, Titius accipiet duas partes lucri, Mævius tantum unam; sed si æquales partes contulerint, nulla de divisione dubitatio est: si inæquales potest valere divisio, dummodo alter, id quod minus intulit, id opera sua compenset; sunt tamen quidam, qui inter impares collatores, etiam, ubi nihil conventum est pares lucri partes esse, statuunt, moti fere his rationibus: 1. quia non tam quantitas collata, quam communis negotiationis fortuna spectatur. Sed contrarium satis nos docet l. 6. & 80. ff. pro soc. 2. quia lex Societatis, & amicitiae primo nata est ex æqualitate, & ideo pares facit, qui alias impares erant. Sed sufficit, limitationem hanc intelligi ex ratione l. 6. ff. de V. S. deinde, leges ita feruntur iis, quæ plurimum fiunt l. 4. ff. de ll. & plerumque æqualis est collatio.

CAPUT IX.

Regula secunda, quæ spectatur circa lucrum & damnum, ita sese habet; ut, si partes sint expressæ à contrahentibus, illæ servari debeant, modo conventio non faciat Societatem Leoninam, conventio vero certa, ita ut placuit, est servanda; V. G. si duo inter se pacti sunt, ut ad unum duæ partes lucri & damni, ad alterum vero tertia pertineat §. 1. *in fin. inst. h. t.* aut unus lucri partem ferat, de damno autem non teneatur §. 2. *inst. eod.* quamvis, si partes in lucro sint expressæ, non æque in damno, in hoc eadem partes intelliguntur, & vice versa §. 3. *inst. eod.* Sed Leonina Societas, est, ubi unus fert omne lucrum, alter, omne damnum, qualis est prohibita; illius Societatis nomen desumptum videtur, ex fabula, quæ extat apud Phædrum, *fabula 5.* cujus verba hæc sunt.

Vacca, & capella, & patiens ovis injuria,

Socii fuere cum Leone in saltibus;

Hi, cum cepissent cervum vasti corporis,

Sic est locutus, partibus facilis Leo.

Ego primam tollo, nominor quia Leo,

Secundam, quia sum fortis, tribuetis mihi.

Tum, quia plus valeo, me sequatur tertia:

Malo adficietur, si quis quartam tetigerit.

Sic totam prædam sola improbitas abstulit,

Nunquam est fidelis cum potente Societas.

Et quamvis non possit valere conventio de inæqualitate partium, nisi alter plus pecuniæ contulerit, vel operæ alteriusve rei causa *l. 29. ff. in pr. h. t.* tamen bene notandum est, si quis sciens, ac volens, animo donandi, ita contraheret societatem inæqualem, valebit societas: nam si emtio, pro parte donationis causæ possit contrahi *l. 38. ff. de contrab. empt.* quid ni & societas? modo de animo donandi liquido appareat.

10 DISPUTATIO JURIDICA

CAPUT X.

Tertia regula, illud expeditum est, ut si in una causa pars fuerit expressa, veluti in solo lucro, vel in solo damno, in altera vero omissa: in eo quoque quod prætermisum est, eandem partem servare oportet §. 3. *inst. h. r.* idque fit, non adeo quidem ex correlatorum natura, quam ex ratione, & natura hujus contractus, cum nihil æque ad conservationem rerum humanarum pertineat quam legitimæ æqualitatis observantia; ideoque rectissime à Paulo Jcto relatum est, *aquum esse commoda cujusque eum sequi, quem sequuntur incommoda.* Nam ferendus non est, qui lucrum quidem amplectitur, onus autem ei annexum, contemnit *l. unic. §. 4. C. de cad. toll.* & quomodo hæc regula procedat in contractu societatis, eleganter docet *Bronkhorst. de Reg. Jur. ad l. 10.*

CAPUT XI.

Hicce ad societatem requisitis, cognitis, videndum erit, quænam obligatio ex hoc contractu oriatur; nempe quæ sociorum pari, non inæquali vinculo obstringit, unde oritur ex ea actio, quæ ita describitur.

Actio pro socio, est actio, utrimque directa. personalis, bonæ fidei, famosa, qua datur socio, adversus socium, ad præstationes personales, quæ præcipue, consistunt in eo, ut lucrum communicetur equaliter, si aliter non fuerit conventum; item, ut sarciantur damnum, dolo, lata, vel levi culpa datum.

Cum hac actione sæpe etiam concurrat, actio communi dividendo, ut cui competit actio pro socio, competere etiam possit actio communi dividendo: quamvis non contra, qui habet actionem communi dividendo, habeat actionem pro socio *l. 2. ff. comm. divid.* Verum illa præcipua in contractu societatis est differentia, quod actio pro socio detur durante adhuc societate, actio communi dividendo finita societate, ut res dividantur; quia communio adhuc potest esse, quamvis renunciatum fuerit societati.

Dicitur

Dicitur actio pro socio *urimque directa*, quia par est utriusque focii ratio, & mutua obligatio; itemque juris effectus communis, uti docet *l. 148. ff. de R. J.*

Personalis dicitur, quia datur durante adhuc societate de præstationibus personalibus, ad æqualitem redigendis; sunt autem præstationes personales, quæ non immediate de rebus, aut ex rebus, sed ex facto proveniunt; veluti, si unus in re communi damnum dederit *l. 48. & seqq. ff. h. t.* vel impensas fecerit, vel fructus perceperit. *l. 38. §. 1. & passim eod.* ut damnum reparet, impensas pro rata refundat, fructus perceptos, inter socios distribuat.

Bonæ fidei dicitur hæc actio, quia bona fides in hoc contractu exuberare debet *l. 3. ff. h. t.* quare, si dolo malo, aut fraudandi causa coita sit societas, ipso jure nullius est momenti; quia bona fides contraria est fraudi ac dolo *l. 3. §. ult. ff. eod.* ideoque si socius, dolo quid commiserit, non est dubium, quin eo nomine hac actione teneatur.

Famosa vocatur, quia violantur duæ res sanctissimæ amicitia sc. & fides *§. 2. inst. de pæna rem. literant.* Datur insuper hæc actio socio, ejusque hæredi (non tanquam hæredi societatis, sed tanquam hæredi molimenti) *adversus socium*, & ejus hæredem *l. 40. l. 63. §. 3. ff. h. t.* socio competit, cui alter socius ex causa societatis aliquid debet. Hæredibus vero datur, quia non interest, qualis sit societas, dummodo tantum consensu constet; datur adversus socium qui aliquid debet ex causa societatis, & ejus heredem qui, (quamvis non sit socius) tamen bonam fidem implere tenetur, tam in privata, quam publica societate *l. 35. ff. eod.* verum, qui ex jussu cum aliquo societatem iniiit, directa conveniri potest, de eo, quod ex inita illa societate à socio debetur *l. ult. ff. eod.*

Et quamvis nudo consensu perficitur societas, non impletur tamen, nisi repromissa, illata, adeo quidem, ut liceat socio eadem re frui, cujus gratia suscepta est negotiatio *l. 15. ff. h. t.* si vero recuset implere fidem contractus, tenebitur hac actione. Sed quæri hic posset, num præcise teneatur rem præstare, vel, an liberetur præstando, id quod interest? & videtur posterius affirmandum,

arg. l. 13. ff. de R. Jud. quia in obligationibus facti, nemo tenetur præcise factum præstare l. 72. de V. O.

Præterea socius socio tenetur de *damno*, *dolo*, *lata* vel *levi culpa* dato; At non de *levissima*, vel *casu fortuito*; quia societas ad omnium contrahentium utilitatem spectat; quare, si socius sua negligentia, damnum intulit, etiam si per servum, id præstabit: neque compensabitur damnum, cum commodo, quo alias societatem sua industria auxit l. 23. l. 25. & 26. ff. h. t. quia ex ipso contractu obligatur ad industriam exhibendam. Si vero sit in mora, adeo, ut non reddat societati id quod lucrificet, & ipse usus sit, tenetur socius præstare debitas usuras, aut inter esse l. 80. ff. eod. de casu fortuito, teneri non potest; quia damnum & periculum, commune est societati, nisi sua culpa in casum incidat l. 52. §. 4. ff. h. t. l. 23. ff. de R. J. & ideo sufficit, si talem diligentiam adhibeat socius, qualem in suis rebus adhibere solet §. fin. inst. de societ.

Socio ex hac actione condemnato, competit porro beneficium competentiae, tum in universali, quam particulari societate l. 63. ff. h. t. est enim hoc speciale privilegium, ut non teneatur in solidum, sed quatenus facere possit, & si certa tantum rei, vel negotiationis socii sint, nisi dolo malo fecerit, quo minus facere possit; ratio est, quia societas jus fraternitatis continet, & ideo jus hoc fratribus tribuunt, cum etiam frater in subsidium ad alimenta teneatur. Verum hodie, non gaudet hoc beneficio teste Groenweg. ad §. 38. inst. de action. Non excludit Ulpianus in l. 16. ff. de R. Jud. peculiarem socium. Privatatur autem hoc beneficio, si se socium negaverit l. 67. §. ult. in poenam mendacii l. 22. §. 1. ff. eod. ubi regula haberetur, quod negans dolose id, quod beneficii causa est, id amittat, vel dolo fecerit, quo minus solidum præstare possit. l. 63. §. 7. ff. h. t. nec æquum est, dolum suum quemque relevare.

CAPUT XII.

SEquitur jam ultimo loco, ut videamus, quibus modis finiat-
 tur societas; nam, ut certis modis contrahitur, ita quo-
 que certis & finitis solvitur. Primo, quemadmodum *consensu*
 initur, ita *contrario consensu* absolvitur; *nihil enim tam naturale*
est quam eo genere quodque dissolvere, quo colligatum est l. 35. ff.
de R. J. ratio est, quia nemo invitus in communione manere
cogitur l. fin. C. commun. divid. cum communio rixas & discor-
dias plerumque excitare soleat l. 77. §. 20. ff. de legat. 2. idque
fit, non tantum dissensu omnium sociorum, verum etiam, re-
nunciacione unius, tempestive, & bona fide facta l. 5. C. h. t. quia
dicitur in Dict. l. tam diu manere societas, quam diu consen-
sus integer manet: sed si unus tantum dissentiat, consensus
amplius integer non est; Quare unus etiam tempestive renun-
ciat societati modo fiat legitime, & sine fraude. Sine fraude re-
nunciatio fieri non potest, quando cæterorum jam interest, so-
cietatem non dissolvi; Nec per illam renunciacionem socius re-
nuncians liberatur, a præteritis debitis, sed futuris obligacioni-
bus: Tempestiva non videtur facta renunciatio, quando facta
est, ante tempus placitum l. 65. §. 5. ff. b. t. nisi sit justa causa,
v. gr. si socius promissis non stet l. 14. ff. eod. vel, quod ea re
frui non liceat l. 15. ff. eod. vel sit rixosus d. l. 14. aut diu ab
futuris, & quæ sunt plura. Legitime non fit, quando absenti
fit l. 17. §. ff. b. t. fraudulenter facta est renunciatio, quando quis
in hoc renunciat, ut solus lucrum participet §. 4. inst. de societ.

Furiosi curator potest quoque renunciare societati cum furio-
 so contractæ *l. ult. C. h. t. ubi ita sancitum est, ut quando furio-*
 sus redditur socius, eique datus sit curator, hic curator, licet
 non sit ipse socius, non secus ac tutor, qui pro domino habe-
 tur *l. 27. ff. de admin. tot.* possit societati renunciare; quia pote-
 stas, data ad contrahendam, etiam ad distrahendam data videtur.

Solvitur secundo modo societas, *morte naturali, & civili, id*

14 DISPUTATIO JURIDICA

est maxima, & media capitis deminutione *l. 63. ff. in fin. h. t.* etiam unius socii, quamvis plures adhuc supersint: nisi expresse convenerit, ut uno mortuo, inter reliquos adhuc duret jus societatis *l. 65. §. 9. ff. h. t.* quod adeo quidem verum est, ut ne quidem ab initio pacisci possit, ut hæres in societate succedat *l. 35. 59. ff. eod.* quia, qui societatem contrahit certam personam eligit, & nemo invitus, socius est efficiendus, cui socius esse non vult *D. l. 65. §. 11. Bronch. cent. 2. asser. 49.*

Tertio, extinguitur societas *rei interitu*, cum vel ipsares omnino perit, vel suam substantiam, aut naturam mutat, ut si consecretur, vel publicetur *d. l. 63. §. fin. ff. eod.* nam & publicatione distrahitur societas *§. 7. Inst. h. t. d. l. 65. §. 12. ff. eod.*

Rescinditur quarto loco societas *cessione bonorum* *§. 8. Inst. h. t.* quando enim socius ære alieno obrutus, ad hoc, ut evitet carcerem, bonis cedit. Prodest autem cessio bonorum, ne cedens bonis, in carcerem intrudatur *l. 1. C. de cessio. bon.* non ut à debito liberetur; quia si postea perveniat ad pinguiorem fortunam, cogitur creditoribus, satisfacere. Solo autem facultatum lapsu, non solvitur, nisi talis fuerit, ut manifeste appareat, nihil in bonis remansisse *l. 4. in fin. ff. h. t.* illud vero intelligendum est, de extrema egestate.

Quinto, & ultimo loco, finitur societas, si alicujus rei contracta sit societas, & *negotium fuerit finitum*. *§. 9. Inst. l. 63. §. ult. l. 65. §. 10. ff. h. t.* si societas pro tempore fuerit contracta, *solvitur* quoque *tempore expleto* *l. 65. §. 6. eod. & l. 63. §. pen. ff. eod.* quocunque tandem modo contrahatur societas, æquum est, ut hisce modis jam dictis finiatur; sive ita conventum fuerit, sive non, quia hic contractus, cum invito subsistere nequit.

COROLLARIA.

I.

Culpa, in contractibus praestatur secundum Regulas l. 5. §. 2. ff. mandati.

II.

Fidejussor, in majorem summam acceptus, quam debitor principalis, nullo modo tenetur.

III.

In mutuo est alienatio.

IV.

Casum fortuitum conventionem, quis in se suscipere potest; ne autem de dolo quis teneatur, conventio nulla est.

V.

Res aliena non potest oppignorari.

VI. Pe-

V I.
*Periculum rei vindictæ, & nondum tradi-
tæ, pertinet ad emptorem.*

V I I.
Ex pacto non datur actio.

V I I I.
Maritus est Dominus dotis.

I X.
Hæreditas, non pertinet ad res corporales.

X.
A sententia arbitri, nulla datur appellatio.

